

18.12.2023

Bagdasar, perseverență și tenacitate în neurochirurgia românească

Restituiri biografice: pagină de istorie și cultură locală!

“Cu Bagdasar a apărut în România neurochirurgie modernă. Lui, știință românească îi datorește imens! El a transplatat în țara noastră o știință dificilă de o mare utilitate practică. A aplicat toate cuceririle științifice noi din acest domeniu, cu discernământ și seriozitate, aducând importante contribuții personale, arătând întotdeauna un respect desăvârșit pentru omul în suferință, pe care l-a ajutat cu iubire, delicatețe și omenie.” (Ion T. Niculescu)

17 decembrie 1893, Roșiești. Dumitru Bagdasar a venit pe lume într-o familie numeroasă, fiind al patrulea din cei doisprezece copii cât au zămislit părinții Iancu și Smaranda Bagdasar. Oameni harnici, cu palmele bătătorite de muncă, lucrând fără odihnă și sporind pământurile moștenite nu numai pentru a avea cu ce îndestula gurile pruncilor ci și pentru a-i purta la școli, îngrijindu-se a-i crește și educa în spiritul valorilor universal valabile. Tocmai pentru că rămăsese analfabetă, mama este aceea care ține cu tot dinadinsul ca fiicele și fiii ei să învețe carte. Pentru aceasta s-a zbatut ca toți să aibă mai mult decât cele cinci clase primare la școala din sat. I-a trimis pe fiecare dintre ei mai departe, băieții au dat examene de bacalaureat, au făcut facultate, doi devenind membri ai Academiei Române. Fetele au absolvit școala profesională din Huși învățând croitorie, iar dacă ar fi existat licee pe aproape mai mult ca sigur ar fi devenit liceene și ele. Pentru bățăioasa mamă nu ar mai fi contat că are de plătit taxe peste taxe, ar fi robotit zi și noapte spre a-și împlini visul de a-și vedea copiii știutori de carte.

Ambiția și bunul simț al mamei se fac din nou simțite când Dumitru, băiatul cel mare a trebuit să pășească în sălile de clasă. Școala primară era hotărâtoare pentru copilul care trebuia să facă apoi liceu și ce-o mai fi după... Va fi fermă, neînduplecată, va hotărî că Dumitru va face zilnic drumul dus-întors în Idricii de Sus, pentru că acolo fusese numit ca dascăl un proaspăt absolvent al Școlii Normale, pentru că acolo învățătorul Gh. Balaur își făcuse o frumoasă reputație prin faptul că obținea rezultate spectaculoase cu micii săi învățăcei, având nu doar metodă bună de predare ci și însuflețire și simț al datoriei lucrului bine făcut. Plecând dimineața din curtea casei din Roșiești și întorcându-se seara acasă, prezent la cursurile ce începeau la ora 8.00 și se terminau la ora 16.00, micul Dumitru Bagdasar nu s-a plâns că-l dor picioarele sau că-i traista grea de cărți. Nu s-a poticnit când materiile de studiu se lăsau mai anevoios descifrate și nici intemperiiile vremii uneori potrivnice nu l-au ținut pe prispa casei. Cinci ani la rând a fost “premiant I cu cunună”, ajungând în banca sa înainte de a suna clopoțelul fie că ploua, viscolea sau ninge. Și nu oricum, ci întotdeauna cu temele făcute, cu lecțiile învățate. Elev dotat, conștiincios, silitor, cuminte, a fost mândria dascălului, a fost bucuria părinților.

Anul 1905 îi aduce prima dezamăgire a vieții, visul de a urma cursurile Liceului Internat din Iași fiind spulberat de eșecul probei orale. Știu oare filosofii cât năduf și ce amar se petrece în inima unui copil la primul său eșec? Nu va face mărturisiri despre această experiență, dar e lesne de înțeles că nu i-a fost ușor să accepte mai ales că trecuse probele scrise cu note mari. Pentru cele 40 de locuri scoase la concurs veniseră din toate unghiurile țării mai multe sute de candidați, învățători, preoți, funcționari de tot felul, negustori, țărani cu mai multă sau mai puțină dare de mână aducându-și odraslele la Liceul Internat unde învățătura feciorilor lor nu i va fi costat nimic. Pentru Dumitru Bagdasar nereușita acesta nu era numai zdrobirea unor năzuințele copilărești, aceea de a purta uniforma renumitului liceu, însemna tăierea aripilor unui copil dornic de învățatură. Nu pierdea doar șansa școlarizării gratuite ci se afla în fața riscului de a nu se mai putea înscrie la nici o instituție de învățământ liceal, anul școlar fiind început. Era aproape imposibil a mai găsi un loc la vreun liceu, însă părinții vor reuși cu plata taxelor în avans să-l înscrie în clasa IB de la “Roșca Codreanu” din Bârlad. Bună alegere, bazată desigur pe faima colectivului de cadre didactice. Cu profesori precum Drăgănescu și Raianu la catedra de matematică, Mironescu(latină), Neștian(istorie), Alexandrescu și Ghețu(limba română), liceul se putea lăuda că în fiecare an absolvenți ai lui reușeau să intre Școala de Poduri și șosele din București, instituție cunoscută pentru examenele deosebit de riguroase, cu teste de nivel olimpic la fizică și matematică. Ei, asta își doreau Smaranda și Iancu, învățământ de calitate sub oblăduirea vigilentă și riguroasă a unor profesori meniți să facă “oameni mari” din copii cu visuri mari.

Sacrificiile părinților nu au fost zadarnice, renumele liceului și ale profesorilor nu a fost pătat, speranțele tuturor au fost pe măsură încrederii acordate micului școlar. La numai 12 ani Dumitru Bagdasar părăsea curtea casei părintești, nu cu lacrimi sau regrete ci fericit pentru șansa primită, dornic de a-și continua studiile, hotărât să nu dezamăgească. S-a adaptat foarte repede, în mai puțin de o lună înregistra primele succese școlărești, trecând exemplar de primele examinări. Nu a știut ce-i joaca, timpul a fost totdeauna prețios și folosit pentru citit sau învățat profitând până și de pauzele dintre ore. Curând numele său avea să fie cunoscut în rândurile celor peste 800 de elevi de curs inferior și superior, era neîntrecut la toate, admirat de colegi, apreciat și încurajat de profesori. A fost elev eminent, a manifestat interes și dârză sânguință excelând la toate obiectele didactice, a învățat la fel de conștiincios la matematică sau fizică, la română sau latină, la științele naturii sau chimie, la istorie sau geografie. Nu a avut vreo materie preferată, a învățat ferm convins că toate aceste cunoștințe își au rostul lor, că îi vor fi folositoare undeva, cândva...La distanță de trei ani(1908) când Nicolae al doilea băiat al cuplului Bagdasar poposea și el în liceul bărlădean, călca pe urmele fratelui urmându-

i exemplul nu numai într-ale învățaturii, ci însoțindu-l în sălile bibliotecii și devenind amândoi membri ai societății culturale Stroe Belloescu. Cititori asidui, participanți activi la ședințele cercului literar, având în egală măsură preocupări științifice, făceau toate acestea nu pentru note, nici pentru a demonstra capacitățile lor intelectuale în vreo denaturat înțeleasă întrecere, competiție între elevii buni. Învățau pentru simplu fapt că aveau deja stabilite țelurile devenirii profesionale. Dumitru se pregătea pentru admiterea la facultatea de medicină din București, Nicolae era atras de “litere” și filosofie.

După 1911 le-a fost cumplit de greu a rămâne în băncile școlii, familia Bagdasar resimțindu-se financiar. Moartea mamei lăsase un gol imens nu doar în sufletele pruncilor, ci și un tată devastat, total nepregătit a înfrunța viitorul de unul singur. Bun primar al satului, 20 de ani ales pentru capacitățile lui de organizator al obștii sătești, bărbatul acesta fi-va copleșit de durerea văduviei nu va găsi puterea de a face față greutăților administrării propriei moșii care se va destrama văzând cu ochii. La 17 ani, fiul cel mare, Dumitru Bagdasar, tânăr adolescent înțelege că nu se poate baza pe sprijinul tatălui ce avea acum singur în îngrijire 9 minori (unul abia născut). Trebuia să facă ceva pentru a ușura povara întreținerii elevilor la studii, trebuia să-și scutească părintele măcar de taxele celor doi “codreniști”. Cum nu era dispus să renunțe la școală, cum nu ar fi îngăduit ca fratele să se întoarcă acasă fără diplomă de absolvent, va munci. Bani din meditațiile oferite îi va asigura o oarecare stabilitate financiară, dar timpul alocat unei astfel de munci îi va devansa programul propriu de studiu. Ocupându-se de trei, patru elevi slabi la învățătură trebuia să amâne tot atâtea ore studiul personal pentru a doua zi. Dar nu s-a gândit nicio clipă să-și coboare standardele de performanță, să termine liceul cumva pe linia de plutire, într-o dulce mediocritate justificată de problemele familiei, cerșind compătimirea profesorilor. Nici pomeneală de așa ceva! Chiar dacă mult după lăsarea întunericului cărțile și caietele se deschideau pentru ochii și mintea lui, chiar dacă de cele mai multe ori pregătirea pentru ziua următoare începea după ora 11 din noapte, dorința de a învăța îl ținea treaz până când noile noțiuni erau bine însușite.

În toamna lui 1913, student medicinist, are norocul de a fi primit ca pedagog la liceul “Sf. Sava” din capitală, desigur, prezentând dovezi scrise referitoare la situația sa școlară remarcabilă. Astfel de posturi erau solicitate de către studenții lipsiți de mijloace materiale, nu erau retribuite în bani, dar în schimbul serviciilor de a supraveghea elevii în timpul recreațiilor și a face seara meditații cu cei interni, pedagogul avea asigurată locuința și masa. Scăpase de o mare grijă, dar taxele universitare, cărțile și alte trebuințe necesitau sume deloc neglijabile, meditațiile particulare salvându-l încă o dată. În anul II de facultate este intern la Sanatoriul de tuberculoși “Gr. Alexandrescu”, prestând analize de laborator ale sputei bolnavilor. Avea unde să se odihnească, avea unde să mănânce, era plătit pentru munca de laborator. Avea motive să se bucure că obținuse acest post care-i oferea mai ales posibilitatea de a dobândi cunoștințe practice de medicină, dar irosea timp. Sanatoriul și facultatea se aflau în cartiere periferice extreme, deplasarea între ele luându-i patru ore prețioase de studiu. Să ne mai întrebăm cu ce sentimente făcea Dumitru Bagdasar drumul acesta ucigător de sute de minute pe care le putea folosi în alt mod? Gândiți-vă la grija lui obsedată de a profita de fiecare clipă pentru pregătirea sa științifică!

În încercarea de a economisi timp, în anul IV se va transfera la Institutul medico-militar, unde își putea continua studiile beneficiind de solda aferentă gradului de locotenent, asigurate fiind acum condiții materiale suficiente pentru studii. Dar vine războiul, e repartizat la Regimentul 41 Infanterie, este martor al retragerii trupelor române cu crâncene lupte locale soldate cu pierderea Olteniei și Munteniei. Vede cum sunt distruse orașe, sate, noduri de cale ferată, cum sunt mistuite de flăcări imense depozite de cereale, sonde petroliere, vede convoaie nesfârșite

de refugiați îndreptându-se spre Moldova. Trăiește zile de apocalipsă ce îi arată fața hâdă a suferințelor provocate de război, cunoaște și simte ororile conflagrației mondiale, aflându-se la datorie în linia întâi a frontului, la fel de expus bombardamentelor ca oricare dintre apărătorii gliei străbune, asigurând totodată servicii medicale în spitalele de campanie, angajat, preocupat în eradicarea epidemiei de tifos exantematic. Măsuri de prevenție nu existau, fiertul și călcatul rufelor ostășești de dovedesc ineficiente în lupta împotriva tifosului ce lovește populație civilă și armată. Teribila boală nu îl ocolește, refacerea fi-va anevoioasă, dar Dumitru Bagdasar nu va da bir cu fugiții căutând vreun post în spitalele orășenești, se va întoarce pe front alături de regimentul său ce ocupase poziții în sectorul de nord de Nămolosa. A rămas aici până-n iarna 1917-1918.

În noiembrie 1918 își reia studiile la facultatea de medicină, hotărât să se specializeze în neurologie. Își începe stagiul clinic în secția de neurologie a Spitalului Militar Central din București, lucrând sub îndrumarea profesorului doctor Gh. Marinescu. Temeinicele cunoștințe teoretice, dragostea de muncă, conștiinciozitatea, corectitudinea, responsabilitatea în întocmirea fișelor de observație, precizia cu care stabilea diagnosticul după atentă observare a fiecărui pacient, îi atrag repede simpatia și prețuirea marelui neurolog. Susține examenul de licență în 1919, nu surprinde prin hotărârea sa de a amâna doctoratul, fiind un obicei al studenților foarte capabili, determinat de nevoia de a-și completa și adânci cunoștințele practice.

Abia în 1922 obține medicul Dumitru Bagdasar titlul de doctor în medicină și chirurgie cu teza “Contribuții la studiul sindromului parkinson encefalic”. Numit medic secundar în cadrul secției de neurologie și chirurgie la același spital, lucrează alături de un alt maestru al neurologiei românești, doctorul și profesorul Dumitru I. Noica. Împletește armonios munca de medic practician cu activitatea de cercetare din laboratorul de histologie și anatomie patologică al facultății bucureștene, iar în afara orelor de program va lucra la morga spitalului, făcând disecții și autopsii. Învăță, studiază, cercetează, își dă seama de limitele deprimante ale posibilităților terapeutice ale neurologiei românești, dar mai ales înțelege că se poate face mai mult pe cale neurochirurgicală. Având nevoie de formare chirurgicală face demersurile necesare pentru a ajunge în clinica de chirurgie a profesorului Butoianu, reușind să-și însușească o bună tehnică de chirurgie generală.

Astfel format ca neurolog și chirurg, doctorul Bagdasar pleacă în Statele Unite ale Americii, participând la activități medicale specifice la cunoscutul spital “Peter Bent Brigham” din Boston. A fost primul român acceptat la specializare în marele oraș nord-american, a fost unicul român care s-a perfecționat ca medic neurochirurg sub îndrumarea doctorului american Harvey Williams Cushing, nimeni altul decât fondatorul neurochirurgiei moderne. Se va remarca Bagdasar “pentru puterea sa de muncă și pentru competența sa neurologică”, pentru că zilele, orele, minutele sunt folosite exclusiv pentru a învăța, a dobândi, a asimila cele mai noi tehnici de intervenție chirurgicală asupra complexului mecanism cerebral. Să ne mirăm că lucrează și în laboratorul de neurochirurgie al profesorului Percival Bailey? În cei trei ani de studiere a afecțiunilor sistemului nervos central, a elaborat pe baza observațiilor clinice proprii două studii de o reală valoare științifică, publicate în revista medicală de circulație internațională “The American Journal of Pathology”. Bine primite de lumea medicală americană, lucrările reprezentau o premieră pentru medicina românească deoarece doctorul originar din județul Vaslui era primul și singurul medic din țara noastră abordând o astfel de tematică în neurochirurgie.

E nevoit să se întoarcă în țară în 1929, expirându-i concediul de studii acordat de Spitalul Militar, toate eforturile sale dar și ale cunoștilor de a prelungi stagiul de perfecționare măcar cu câteva luni rămânând fără rezultat. Nici buletinele de analiză care atestau degradarea stării de sănătate cu plămâni afectați de tuberculoză necesitând refacere în condiții speciale nu vor îngădui prelungirea șederii în Boston. Era începutul unui lung șir obstacole, în drumul său profesional lovindu-se de neînțelegerea, indiferența și ostilitatea cercurilor conducătoare medicale românești. Nu îl speria faptul că îl aștepta o muncă grea deoarece nu exista nimic, nici bază materială sau umană pentru începerea unei activități de neurochirurgie. Era conștient că sistemul sanitar românesc se confrunta cu lipsuri majore pe segmentul de neurologie și neurochirurgie, era pregătit să muncească nu pentru renumele său ci pentru binele bolnavilor. Dar nu venise timpul pentru îmbunătățirea serviciilor medicale de neurologie. Revenit în patrie a avut parte “de mai puțin decât nimic”, având de luptat încă de la început cu îndoiala, neîncrederea pentru ceea ce voia și trebuia să facă. Era parcă pedepsit pentru anii de studiu în America.

Nu a reușit să găsească post în capitală așa încât a trebuit să accepte postul de medic primar de neuropsihiatrie la spitalul Jimbolia(1929-1931). Cât de primitive erau condițiile de lucru reiese din scrisorile lui Bagdasar: “Spitalul, într-adevăr, frumos pe dinafară, era dotat cu multă mobilă inutilă și cu instrumente chirurgicale printre care se numărau multe vechituri de prin evul mediu, a căror întrebuințare nu se cunoaște”. Dotare precară, însă bolnavii aveau nevoie de îngrijire medicală de specialitate! 27 de intervenții chirurgicale stau înscrise în arhivele spitalului, în instituția medicală bănățeană Bagdasar efectuând cele dintâi intervenții neurochirurgicale din România, demonstrând practic depășirea unei noi bariere lupta pentru salvarea vieții. Și nu numai atât, a redat multor pacienți o existență socială și familială la care nimeni nu spera, căci aici, la Jimbolia erau internați cei considerați nevindecabili. Transferat în cealaltă extremitate a țării, din Banat în Bucovina la Cernăuți, șeful serviciului de neurologie avea să efectueze și în acest așezământ spitalicesc operații pe cât de dificile pe atât de spectaculoase ca rezultate de însănătoșire. 42 de ventriculografii, 106 intervenții pe craniu, 20 pe măduva spinării, tot atâtea vieți omenești salvate din infernul afecțiunilor cerebrale! E important de menționat că erau trimiși aici bolnavi din clinicile profesorilor Marinescu și Danielopolu, urgențe și cazuri grele orientate din București către Bagdasar de la Cernăuți arătând prestigiul de care se bucura, ce-i drept doar în mediul celor care îi cunoșteau adevăratul potențial. În rest, doar șicane de tot felul, de la radiografii neprofesionist efectuate de radiologii spitalului, până la lipsa instrumentelor chirurgicale. Stau mărturie memorii, note, concluzii, corespondență, toate îndosariate în fondul “Bagdasar-familial” al Arhivelor Naționale, acte originale referitoare la activitatea științifică a medicului primar al spitalului din Cernăuți, scoțând la lumină greutățile care i se făceau de către superiorii lui, măsurile și sancțiunile aplicate cu scopul vădit de a-l împiedica să se perfecționeze în chirurgia nervoasă. Exasperat de reavoința colegilor și oficialităților, tânărul medic demisionează, întorcându-se în orașul studenției, unde împreună cu soția Florica vor continua să facă intervenții neurochirurgicale la Spitalul de Urgență, dar tot fără a primi nici un sprijin, aducându-și propria trusă de instrumente chirurgicale și recrutând de fiecare dată personalul de care avea nevoie în sala de operație. Soția l-a secondat în intervențiile pe care le efectua, Florica Bagdasar, medic și ea, l-a sprijinit în permanență.

Abia în 1934 profesorul obține înființarea unui mic serviciu de neurochirurgie, cu zece paturi și o singură sală de operație în spitalul de boli nervoase și mintale din București. În luna noiembrie a aceluiași an se hotărăște să participe la un concurs de neurochirurgie, obținerea unui rezultat ce îl situează întâiul pe țară oferindu-i șansa a fi numit medic primar al secției nou creată deocamdată scriptic, fiind funcțională din punct de vedere al actului medical abia în

mai 1935. Va conduce acest serviciu puțin peste un deceniu(1946), cu metodă și ordine, cu focul pasiunii sale profesionale, cu respect pentru valoarea oamenilor. Noul serviciu era neadekvat ca spațiu și dotare, dar va cunoaște o activitate neurochirurgicală susținută, bucurându-se de încrederea și sprijinul șefilor de școli medicale de atunci, în special a profesorilor I. Iacobovici, N. Minovici, I. Ticulescu. Aici și-a format în sfârșit propria echipă de neurochirurgie, echipa lui de aur, din care au făcut parte C. Arsene, I. Ionescu, Sofia OGREZEANU-IONESCU, prima femeie neurochirurg din România și din lume. Din acest moment se poate spune că doctorul Bagdasar a creat primul serviciu de neurochirurgie din București, al doilea din țară, după cel de la Iași care funcționa din 1933 tot cu 10 paturi la Spitalul Socola condus de Leon Ballif, vasluian și el. Dar asta nu știrbește cu nimic din meritele lui Dumitru Bagdasar, se poate afirma fără tăgadă că a dat ființă școlii românești de neurochirurgie. Creator al școlii de neurochirurgie din medicina de la noi, Dumitru Bagdasar a efectuat operații demonstrative, devenite practici curente în spitalele din țară. Faima succeselor obținute în cazuri disperate de tumori cerebrale l-au impus ca neurochirurg cu reputație nu doar în România ci în toate țările limitrofe. Numeroși bolnavi veniți din țările balcanice și-au dobândit sănătatea după intervențiile chirurgicale făcute de Dumitru Bagdasar. Era atent cu bolnavii, pasionat de observarea post-operatorie a fiecărui caz, până când era convins că pacientul era în afara oricărui pericol. A fost printre primii chirurghi continentului european care a făcut operație de chordotomie deschizând drumul noilor tehnici operatorii, numărul operațiilor sale pe sistemul nervos a atins impresionantă cifră de 1800. A diversificat procedeele de investigare simptomatologiei neurologice, găsind soluționări de ingeniozitate absolută, reușind să însănătoșească multe mii de bolnavi. Asemeni colegilor de generație(ne amintim de Ernest Juvara) a avut multe sugestii în perfecționarea instrumentarului chirurgical prin crearea de piese originale utilizabile în operațiile ce vizau sistemul neurologic.

Era recunoscut ca excelent neurolog, iscusit neurochirurg, cunoștea bine anatomia patologică, putea să interpreteze singur examinările radiologice. Împărtașea celor din jur vasta sa experiență pe care o acumulase în ani, decenii de pregătire neurologică și neurochirurgicală. Practica sa chirurgicală, cercetările sale în domeniul explorării afecțiunilor creierului, rezultatele sale științifice publicate, au dus la producerea unor schimbări în învățământul superior medical românesc, apărând ca necesară chiar obligatorie introducerea unei noi discipline, neurochirurgia. Bagdasar va fi chemat la facultatea bucureșteană, mai întâi în calitate didactică de conferențiar(1937), urmată firesc de poziția de profesor definitiv la clinica neurochirurgicală a Facultății. Doctor neurochirurg mânuind cu dexteritate și precizie impresionantă bisturiul pe fragilul creier uman, profesor la catedra de Neurochirurgie a Facultății de Medicină din București, cercetător al misteriosului sistem cerebral, viața lui Bagdasar a intrat pe un făgaș normal, munca sa fiind strict organizată în jurul acestor activități.

Febrilă activitate științifică, cu lucrări consistente despre sistemul nervos central, focalizate asupra cordotomiilor(1934) , osteoamelor orbitare și orbito-craniene(1939), abordând problematica tuberculoamelor cerebrale(1940), sau propunând metode originale de tratament al oxicefaliilor(1941), aducând noi considerații asupra bolii lui Lindau(1944), etc. 60 de lucrări rezultat al cercetărilor de laborator, al observării evoluției bolilor înainte și după efectuarea intervențiilor chirurgicale sau aplicarea schemelor de tratament. A elaborat numeroase articole, studii, publicate în revistele de specialitate din țară și din străinătate. A muncit cu perseverență la “Tratatul de neurochirurgie”, prima lucrare românească de proporții a acestei ramuri a medicinei, care avea să cuprindă în el datele și concepțiile neurochirurgiei contemporane, rezultate, adunate pe baza instruirii, experienței sale personale și a colaboratorilor apropiați. Nu i-a fost dată însă mulțumirea a-l vedea tipărit, tratatul fiind finalizat prin grija unuia din cei mai de seamă dintre colaboratorii săi(C. Arsene), apărând sub auspiciile Academiei Române în 1951, la aproape cinci ani de la moartea sa. Tot post-mortem Academia Română îi acorda titlul de membru(octombrie 1948), mult prea târziu poate, dar amânarea era pe deplin justificată de declanșarea celui de al doilea război mondial, cauzator de sincope și în menținerea ritmului alegerii de noi membri. A avut satisfacția recunoașterii meritelor științifice fiind membru de onoare al Secției de Neurologie, psihiatrie, psihologie a sindicatului liber a medicilor maghiari, a fost cooptat ca membru în juriul examinator al candidaților înscriși la examenul de medici primari în specialitatea neurochirurgie, s-a bucurat de prețuirea și prietenia unor renumiți neurochirurghi din străinătate, a beneficiat de stima și aprecierea colegilor de breaslă dar și a studenților.

Prins în vârtoarea prefacerilor politice, convins că vede zorii unei noi epoci mai bune, de progres și libertate, savantul Dumitru Bagdasar capătă convingeri democratice. Înainte de cel de-al doilea război mondial activează în mișcarea muncitorească din țară, Organele de Siguranță ale țării arătând că în octombrie 1942 Dumitru Bagdasar organiza mișcarea patriotică în universități ceea ce îi aduce o scurtă perioadă privativă de libertate. După eliberare devine conducătorul “Uniunii Patrioților”, orientând activitatea acestei organizații spre îmbunătățirea muncii sanitare românești. Membru al PCR devine în 1943, adept al ideologiei comuniste participă la adunările ilegale, distribuie presa ilegală, are atitudine antifascistă, ajută comuniști aflați în închisori, facilitând internarea în clinica pe care o conducea.

6 martie 1945 e data calendaristică și istorică deopotrivă, actele emise de noua putere instaurată numindu-l Dumitru Bagdasar ministru al sănătății în guvernul lui Petru Groza. A fost un ministru politician preocupat de refacerea țării distruse de război, încercând și reușind să aducă schimbări radicale în sistemul medical românesc. Ca ministru a reușit să ridice fondurile din bugetul țării alocate sănătății de la 1,7%(1945) la 6,42%(1946). A avut în vedere creșterea

numerică a personalului medical, creând 536 de posturi de medici, 200 de posturi de externi, 100 posturi de interni, nu va neglija personalul auxiliar medical aprobând înființarea a 1900 noi posturi. S-a ocupat de refacerea spitalelor distruse în urma bombardamentelor, de punerea în funcțiune a unităților sanitare dispersate în întreaga țară, nu e lipsit de importanță că a dat dispoziții de înființare a 60 de circumscripții noi și 100 de case de nașteri în mediul rural. De numele său este legată înființarea caselor de odihnă pentru muncitori, datorită lui apar taberele de copii. Preocupat de sănătatea populației întreprinde numeroase campanii sanitare în județele Argeș, Dâmbovița, în toată Moldova și Transilvania de Nord, ceea ce a dus la lichidarea febrei recurente, jugularea epidemiei de tifos exantematic, scăderea numărului de cazuri de febră tifoidă, micșorarea numărului de tuberculoși prin măsuri de extragere din mediul familial și internarea în centre specializate. Toate aceste campanii au avut scopul de a asigura asistență medicală populației, acordând o atenție deosebită în special al copiilor din zonele bântuite de secetă. De asemenea, tot în timpul ministeriatului său a înființat Institutul de Endocrinologie din București, a creat creșe în întreprinderi, unități speciale pentru recuperarea medicală a invalizilor de război... Niciodată în istoria medicinei românești nu s-au realizat atâtea într-un timp așa de scurt!

Un an mai târziu Dumitru Bagdasar era numit ambasadorul României la Washington, dar nu a mai ajuns în SUA pentru că s-a îmbolnăvit foarte grav. A continuat să muncească cu aceeași dăruire și pasiune, supunându-se ca în tinerețe unui program infernal. Se trezea devreme, la ora cinci ale dimineții efectua vizita în saloanele clinicii, prioritate având răniții de război. Urmau operațiile pe sistem nervos, zilnic până spre orele două-trei de după prânz. Activitățile didactice și cele de analiză, cercetare a probelor recoltate de la pacienți îl rețineau în laboratoare până noaptea târziu. Și-a făcut datoria până aproape de ceasul din urmă. Ziua în care și-a dat seama că mâna lui nu mai poate ține ferm bisturiul între degete, a fost cea mai tristă zi din viața lui. A dus boala pe picioare ani la rând, fără să bănuiască, fără simptome evidente. Fatalitatea a lovit pe omul acesta care fremăta de viață, o boală fără leac(cancer pulmonar), i-a furat tot ce avea mai de preț, i-a măcinat, dezintegrat enorma capacitate de muncă în doar câteva luni. Murea în vara anului 1946, lăsând o școală solidă de neurochirurgie ce avea să se dezvolte pentru că formase specialiști ce vor dobândi renume mondial....

Mihaela Ochianu – Biblioteca Județeană “Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Titus Motreanu – Prof. Dimitrie Bagdasar. Povestea fascinantă a unui copil sărac, ajuns un neurochirurg faimos(<https://lapsihiatru.ro>>2020/12/17); Tristul destin al familiei de medici Florica și Dumitru Bagdasar(www.dosaresecrete.ro); www.opiniatimisoarei.ro; [www.arhivelenationale.ro\(Bagdasar-familial.-1901-1983\)](http://www.arhivelenationale.ro(Bagdasar-familial.-1901-1983)); Traian Nicola – Valori spirituale tutovene : bibliografii(Editura Sfera, Bârlad, 2003); Liviu Mărghitan, Ioan Mancaș – Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui(Editura Multimedia Internațional, Arad, 2006); Traian Nicola – Liceul “Gheorghe Roșca-Codreanu” din Bârlad : monografie(Iași, 1971); Dumitru Bagdasar – muncă și caracter : Scrisori, jurnal, portrete, discursuri, evocări(Editura Eminescu, București, 1987); Oltea Rășcanu-Gramaticu – Personalități bârlădene : dicționar(Editura PIM, Iași, 2012).